Samenvatting

Het college stelt de eerste contouren van de omgevingsprogramma's vast en bespreekt deze in de informatiebijeenkomst van 12 oktober met de raad. Tijdens de bijeenkomst wordt de raad meegenomen in de voorgenomen inhoud en richting van de afzonderlijke omgevingsprogramma's. Hiermee geeft het college vorm aan de afspraak om de raad bij de omgevingsprogramma's te (blijven) betrekken. Op 10 februari 2026 heeft de gemeenteraad namelijk de Omgevingsvisie "Maastricht 2040: Stad van Dichtbij" vastgesteld. De raad heeft toen ook besloten welke omgevingsprogramma's opgesteld moeten worden, om zo uitvoering te geven aan de omgevingsvisie. Hoewel omgevingsprogramma's een bevoegdheid van het college zijn, is met elkaar afgesproken de raad hier goed bij te betrekken.

1. Beslispunten

1. Het college besluit de eerste contouren van de omgevingsprogramma's te bespreken met de raad in een informatiebijeenkomst op 12 oktober 2026.
2. Het college besluit om na bespreking met de raad een uitvoeringsprogramma op te stellen voor de uitvoering van de omgevingsprogramma's (en dus de omgevingsvisie).
3. Het college besluit de raadsinformatiebrief met de uitnodiging voor de bijeenkomst van 12 oktober te versturen.

Besluit Burgemeester en wethouders d.d. 14 oktober 2026:

Conform.

2. Aanleiding

Op 10 februari 2026 heeft de gemeenteraad de Omgevingsvisie “Maastricht 2040: Stad van Dichtbij” vastgesteld. Om de ambities uit deze visie te realiseren, heeft de raad ook besloten tot verdere uitwerking in tien omgevingsprogramma’s. Een omgevingsprogramma is een instrument waarmee de gemeente, vaak samen met partners, concrete maatregelen, planning en middelen vastlegt om doelen uit de omgevingsvisie te bereiken. De Maastrichtse programma’s richten zich op stedelijke vergroening en klimaatadaptatie, het buitengebied en de groenblauwe structuur, volkshuisvesting, zorgvuldige verdichting, ruimte voor werken, het Hart van de Stad, bereikbaarheid, de verdere ontwikkeling van de Brightlands Maastricht Health Campus, de Spoorzone en het Actieplan Geluid. Met deze tien programma’s geeft het college uitvoering aan belangrijke onderdelen van de Omgevingsvisie.

3. Beoogd effect

Met de informatiebijeenkomst op 12 oktober wordt de raad in een vroeg stadium betrokken bij het opstarten met de omgevingsprogramma’s die zij hebben vastgesteld ter uitvoering van de omgevingsvisie. Namelijk door de eerste contouren en opzet van de programma’s met de raad te bespreken en hier aandachtspunten, suggesties, zorgen en anderszins over op te halen. In de eerste contouren van de omgevingsprogramma’s wordt aangegeven wat de scope en doelen van het programma zijn, welke acties en stappen genomen gaan worden om deze doelen te bepalen (denk bijvoorbeeld aan het uitvoeren van projecten, het doen van onderzoek en analyses en het bijstellen van beleid), op welke manier de raad betrokken wordt, en welk tijdspad we voor ogen hebben om dit te realiseren. Na deze bijeenkomst worden de reacties verwerkt, en wordt de opzet (de contouren) van de omgevingsprogramma’s vastgesteld door het college en van een uitvoeringsprogramma voorzien.

Met het uitvoeren van de omgevingsprogramma’s wordt uitvoering gegeven aan de omgevingsvisie en wordt bijgedragen aan de maatschappelijke ambities en opgaven die de raad daarin heeft vastgesteld. De omgevingsvisie is een integraal toekomstbeeld dat richting geeft aan de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de stad, hierin staat beschreven wat het gewenst toekomstbeeld is voor de ontwikkeling van Maastricht van nu tot aan 2040 en welke keuzes we maken om daar te komen. De visie vormt daarmee het kader voor gebruik, beheer en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. De overkoepelende ambitie van de vastgestelde omgevingsvisie luidt: “de stedelijke ontwikkeling en

inrichting van de openbare ruimte dragen bij aan de groei van brede welvaart voor iedere Maastrichtenaar”.

Global Goals (SDG’s)

3. Goede gezondheid
4. Kwaliteitsonderwijs
6. Schoon water en sanitaire voorzieningen
7. Duurzame energie
8. Goede banen en economische groei
9. Innovatie en infrastructuur
10. Verminderde ongelijkheid
11. Duurzame steden en gemeenschappen
13. Klimaatactie
14. Leven onder water
15. Leven op het land
17. Partnerschappen voor de doelstellingen

4. Argumenten

1.1 *Met het vaststellen van de contouren van de omgevingsprogramma’s wordt een start gemaakt met de verdere uitwerking, concretisering en start van de uitvoering van de omgevingsvisie.*
Bij het vaststellen van de omgevingsvisie heeft de raad ook besloten welke omgevingsprogramma’s opgesteld moeten worden ter uitvoering van de omgevingsvisie. Door de eerste contouren van deze omgevingsprogramma’s vast te stellen, wordt een eerste stap gezet richting het opstellen en uitvoeren van de afgesproken omgevingsprogramma’s.
2.1 *Door de contouren van de omgevingsprogramma’s op 12 oktober met de raad te bespreken wordt de raad betrokken bij de eerste start: het samen bepalen van de scope en doelstellingen van de omgevingsprogramma’s.*
Op deze manier wordt de raad goed betrokken bij het traject van opstellen en uitvoeren van de omgevingsprogramma’s, zoals ook met elkaar is afgesproken bij het vaststellen van de omgevingsvisie.
3.1. *Met het opstellen en vaststellen van een uitvoeringsprogramma worden de omgevingsprogramma’s vertaald naar concrete uitvoeringsstappen en worden de daarvoor benodigde middelen inzichtelijk gemaakt. Zo komen we tot een zorgvuldige en realistische uitvoering van de*

omgevingsprogramma's.

Het doel van de omgevingsprogramma's is de omgevingsvisie van papier en in de praktijk te brengen, en zo bij te dragen aan onze maatschappelijke ambities en opgaven die daarin vastgesteld zijn. Dit vraagt om een goede doorvertaling in realistische, haalbare en effectieve maatregelen: afhankelijk van het omgevingsprogramma kunnen deze maatregelen allerlei vormen hebben; van projecten tot onderzoeken, van campagnes tot subsidieregelingen, en van het schrappen tot het maken van nieuw beleid. In het uitvoeringsprogramma wordt ook een raming opgenomen van de daarvoor benodigde middelen. Dit doen we in het uitvoeringsprogramma (waarvoor na de sessie met de raad een nieuw collegevoorstel volgt), waarin ook het 'beleidsspoor' duidelijk terugkomt: welk beleid gaan we verbeteren (onder andere minder regels waar het kan), schrappen we of welke onderdelen missen nog?

Dit is een adaptief uitvoeringsprogramma, waarbij per jaar gekeken wordt naar planning en middelen, om zo jaarlijks te anticiperen op de daadwerkelijke voortgang binnen de omgevingsprogramma's, maatschappelijke urgentie en de beschikbare middelen.

5. Kanttekeningen of risico's

1.1 *In de eerste contouren van de omgevingsprogramma's zijn beoogde maatregelen met een beoogde planning opgenomen. Omdat een doorvertaling in een uitvoeringsprogramma nog volgt, overschrijden deze ambities mogelijk de huidige beschikbare capaciteit en middelen.*

Om dit risico te verkleinen is bij het opstellen van de eerste contouren al kritisch gekeken naar de haalbaarheid van de plannen. De contouren zijn bovendien in gezamenlijkheid opgesteld, omdat juist het feit dat het meerdere programma's zijn die voor een deel om dezelfde (beperkte) capaciteit gaan vragen, kan leiden tot overschrijding. Daarom is (en wordt) gewerkt aan een totaalplanning, die verder vorm zal krijgen in het (jaarlijks) uitvoeringsprogramma. In dit uitvoeringsprogramma zullen we waar nodig bijsturen op prioritering en planning, om te zorgen dat de omgevingsprogramma's tot uitvoering kunnen komen binnen de beschikbare of te verkrijgen middelen en capaciteit.

Dit uitvoeringsprogramma wordt later dit jaar via een collegevoorstel aan het college voorgelegd, waarbij we ook in zullen gaan op dit risico en de manier waarop we de kans op dit risico proberen te verkleinen.

2.1 *De omgevingsprogramma's zijn een bevoegdheid van het college. De afgesproken betrokkenheid van de raad gaat daarmee verder dan juridisch gezien strikt noodzakelijk en kan bovendien verwarrend werken.*

Hoewel de omgevingsprogramma's een bevoegdheid van het college zijn – het betreft immers de uitwerking en uitvoering van de door de raad vastgestelde kaders in de omgevingsvisie -, heeft het college bij vaststelling van de omgevingsvisie met de raad afgesproken de raad te betrekken bij de omgevingsprogramma's. Met de informatiebijeenkomst op 12 oktober geeft het college hier in een vroeg stadium gehoor aan. In de eerste contouren van de omgevingsprogramma's is aangegeven hoe verdere betrokkenheid van de raad vooralsnog voorzien is, in zoverre dit nu in dit stadium al te overzien is. Ook in de plenaire toelichting die aan de start van de bijeenkomst gegeven wordt zullen we dit aspect (bevoegdheidsverdeling en betrokkenheid bij de programma's) goed toelichten.

3.1 *Het uitvoeringsprogramma zal zeker in deze versie, bij de start van de omgevingsprogramma's, voor een deel nog indicatief en beschrijvend zijn, met schattingen in plaats van concrete doorvertalingen.*
Gezien de dynamische aard van de omgevingsprogramma's en gezien het eerste jaar nog grotendeels in het teken zal staan van het opzetten en inrichten van de programma's en 'pas' daarna het zwaartepunt meer naar de uitvoering zal verschuiven, stellen we dit uitvoeringsprogramma per jaarschijf op. En kiezen hierin bewust voor een adaptieve aanpak, om zo ook te anticiperen op de jaarlijkse daadwerkelijke voortgang en impact van de omgevingsprogramma's, maatschappelijke behoefte èn beschikbare middelen. Ook zal de mate van concreetheid van dit uitvoeringsprogramma – zeker in deze eerste versie – nog per omgevingsprogramma verschillen en op onderdelen nog ruwe schattingen en indicaties bevatten.

6. Financiële gevolgen

Het college heeft in de begroting voor 2027 een bedrag opgenomen van €408.000, waarvan €280.000 voor de omgevingsprogramma's (naast de al voorziene of apart in de begroting opgenomen budgetten voor al lopende projecten / onderwerpen die ook onderdeel van de omgevingsprogramma's zijn, zoals de Brightland Health Campus en de Spoorzone). De mogelijk benodigde extra middelen voor de uitvoering van de omgevingsprogramma's zullen in de planning & control – cyclus inzichtelijk gemaakt worden.

7. Vervolgtraject besluitvorming, uitvoering en evaluatie

Na de bespreking met de raad op 12 oktober, stelt het college de opzet (de contouren) van de omgevingsprogramma's definitief vast met een bijbehorende uitvoeringsprogramma om uitvoering te geven aan het opstellen en uitvoeren van de omgevingsprogramma's. In de omgevingsprogramma's

zelf wordt vastgelegd hoe het gesprek met de raad en de stad zal plaatsvinden en hoe het tijdspad van uitvoering eruit ziet en hoe evaluatie plaatsvindt (als onderdeel van de afgesproken monitoring en evaluatie van de omgevingsvisie elke 3 jaar). De hoofdlijnen hiervan zijn reeds opgenomen in de eerste contouren, en worden ook opgenomen in het uitvoeringsprogramma.